

JUNTA DE GOVERN DE 10 D'ABRIL DEL 2015

Acord núm. 75/2015 pel qual s'aprova l'Informe de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre el projecte de Decret del Consell, pel qual s'establix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana.

El 2 d'abril de 2015 tingué entrada en el Registre de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (reg. ent. núm. 505) un escrit de l'Honorable Sra. Consellera d'Educació Cultura i Esport, signat el 26 de març de 2015, en el qual se sol·licitava informe per al text del projecte de Decret del Consell, pel qual s'establix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana.

El president de l'AVL va ordenar a la Secretaria General Administrativa un informe jurídic sobre els aspectes més significatius del Decret en relació a la llengua i, especialment, en les qüestions que pogueren afectar l'estatut del valencià regulat en el Decret de Plurilingüisme.

Vist el treball elaborat, la Junta de Govern ACORDA aprovar i notificar a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, l'informe jurídic següent:

INFORME DE L'ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA SOBRE EL PROJECTE DE DECRET DEL CONSELL, PEL QUAL S'ESTABLIX EL CURRÍCULUM I ES DESPLEGA L'ORDENACIÓ GENERAL DE L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA I DEL BATXILLERAT A LA COMUNITAT VALENCIANA.

Vist el text del projecte de Decret del Consell.

Atés l'ordenament jurídic que regula l'ensenyament de les llengües en el sistema educatiu.

L'AVL informa el següent:

1. QÜESTIÓ PRELIMINAR: EL PREÀMBUL DEL PROJECTE DE DECRET OMET L'AVL EN L'ENUMERACIÓ D'INSTITUCIONS I ORGANISMES ALS QUALS S'HA SOL·LICITAT INFORME.

En la fórmula aprovatòria del projecte de Decret del Consell, s'enumeren els òrgans i institucions estatutàries als quals l'Administració ha sol·licitat informe per a incorporar-los al procediment d'elaboració de la disposició de caràcter general. No obstant això, s'ha omés la referència a la petició d'informe a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, la qual ve exigida en l'article 13.2 del

Decret 24/2009, de 13 de febrer, del Consell, sobre la forma, l'estructura i el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat.

2. TRACTAMENT ATORGAT PEL NÚMERO 2 DE LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL TERCERA DEL PROJECTE DE DECRET A LA PREVISIÓ DE LA DISPOSICIÓ ADDICIONAL TRENTA-HUITENA DE LA LLEI ORGÀNICA D'EDUCACIÓ.

El projecte de Decret del Consell introduïx una disposició addicional tercera sobre els programes d'educació plurilingüe que preceptua en el punt 2:

A fi de complir el que preveu l'apartat 4.b) de la disposició addicional trenta-huitena de la Llei Orgànica 2/2006, els centres docents que a partir del curs 2015-2016 apliquen un programa lingüístic la llengua base del qual siga el valencià garantiran, bé en el projecte lingüístic, o bé en el disseny particular del programa corresponent, segons corresponga en cada cas, la presència de com a mínim una assignatura troncal no lingüística comuna a tot l'alumnat, la llengua vehicular de la qual siga el castellà o a falta d'això, dos assignatures específiques comunes a tot l'alumnat. Este precepte serà aplicable en tots els cursos, cicles i etapes d'educació obligatòria en els centres docents, que, en virtut de la seua autonomia, realitzaran les adequacions oportunes amb caràcter previ a l'inici del curs escolar 2015-2016, per mitjà del director o directora del centre, amb audiència prèvia al claustre i al consell escolar, i les comunicaran a la direcció territorial competent en matèria d'educació per a la seua supervisió per la Inspecció Educativa. L'aplicació efectiva d'estes adequacions en el curs 2015-2016 no requerirà la modificació del projecte lingüístic o del disseny particular del programa lingüístic corresponent per al mencionat curs escolar, si bé en les futures modificacions que es realitzen dels esmentats documents hauran d'incorporar-se estes adequacions.

La disposició addicional tercera planteja diversos problemes quant al respecte i promoció del valencià, en opinió d'esta institució estatutària de la Generalitat, perquè vulnera la norma a la qual pretén donar compliment: la disposició addicional trenta-huitena de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (en avant, LOE), afegida per la Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, de Millora de la Qualitat Educativa.

L'apartat 4.b) de la disposició addicional trenta-huitena de la LOE, que invoca el projecte de Decret, ordena:

4. En las Comunidades Autónomas que posean, junto al castellano, otra lengua oficial de acuerdo con sus Estatutos [más Navarra], las Administraciones educativas deberán garantizar el derecho de los alumnos y alumnas a recibir las enseñanzas en ambas lenguas oficiales, programando su oferta educativa conforme a los siguientes criterios:

a) [...]

b) Las Administraciones educativas podrán diseñar e implantar sistemas en los que se garantice la impartición de asignaturas no lingüísticas integrando la lengua castellana y la lengua cooficial en cada uno de los ciclos y cursos de las

etapas obligatorias, de manera que se procure el dominio de ambas lenguas oficiales por los alumnos y alumnas, y sin perjuicio de la posibilidad de incluir lenguas extranjeras.

Las Administraciones educativas determinarán la proporción razonable de la lengua castellana y la lengua cooficial en estos sistemas, pudiendo hacerlo de forma heterogénea en su territorio, atendiendo a las circunstancias concurrentes.

c) [...]

a) El Decret regula asimètricament les llengües en favor del castellà.

El punt 2 de la disposició addicional tercera del projecte aplica la disposició addicional 38 de la LOE en un sentit asimètric, ja que solament preveu garanties d'introducció d'assignatures en castellà en el programa lingüístic la llengua base del qual és el valencià i, en canvi, no estableix la mateixa previsió per als que tenen com a llengua base el castellà. La disposició addicional trenta-huitena de la Llei Orgànica 2/2006 imposa al projecte de Decret valencià que faça la mateixa lectura efectuada per al castellà també en favor del valencià.

Precisament, el projecte de Decret no regula el tractament del valencià en els programes d'ensenyament en castellà, quan l'article 6.5 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana estableix que «s'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià». Per la seua part, la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià indica en el seu article primer, apartat 2, lletra b, que és un objectiu específic de la Llei el de «protegir la seua recuperació i garantir l'ús normal i oficial».

D'esta manera es dona la contradicció que el plus de protecció i de garantisme es fa en favor de la llengua que es troba en una millor situació social, el castellà, quan des del punt de vista de la cooficialitat i de la desitjable situació final d'igualtat entre les dos llengües només pot ser constitucionalment justificable un tracte asimètric ponderat en favor de la més desprotegida.

A més, entenem que està en perill la constitucionalitat d'una norma que regula un tractament desproporcionat de sobreprotecció al castellà (precisament, la llengua que no la necessita), en compte de proporcionar un sistema d'igualtat entre llengües, o, fins i tot, un sistema que propugne un reequilibri en favor de la llengua sociològicament més desafavorida, el valencià. En efecte, un sistema que afavorisca el valencià és plenament constitucional; recordem que la jurisprudència constitucional ha afirmat que la llengua valenciana pot servir de vehicle de comunicació amb caràcter general en l'ensenyança i centre de gravetat del model de bilingüisme (vegeu STC 137/1986 i 337/1994). Esta jurisprudència constitucional ha sigut recollida recentment en la sentència 196/2014, del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.

Resulta paradoxal que el Decret afavorisca el castellà quan la mateixa Conselleria d'Educació, Cultura i Esport reconeix la necessitat d'esta asimetria en favor del valencià en la seua Guia per a l'Elaboració del Projecte Lingüístic de Centre (Centres d'Educació Infantil i Primària), que recull en l'apartat 1.2 el text següent:

A la Comunitat Valenciana, la pròpia concepció del currículum de les àrees lingüístiques, posar l'èmfasi en l'ús social de les llengües en diferents contextos comunicatius, fa evident la necessitat d'organitzar els seu usos per tal d'aconseguir en tot l'alumnat una bona competència comunicativa plurilingüe integrada per totes les llengües. A més, en la nostra realitat social i lingüística, les dues llengües oficials presenten una situació dissimètrica i per tant, cal afavorir la presència i ús del valencià a la institució escolar.

El projecte de Decret planteja una protecció especial per a la llengua castellana, que va molt més enllà del que preveu la LOE (la qual, com hem vist adés, només fa referència a què «la proporció entre la llengua castellana i la llengua cooficial haurà de ser raonable»).

b) La proporció de valencià que reben els alumnes de les línies en valencià és inferior a la proporció de castellà que reben els alumnes de les línies en castellà.

Com a continuació al punt anterior, i tenint en compte la diferent situació social de les dos llengües cooficials, la previsió del punt 2 de la disposició addicional tercera del projecte de Decret no determina una distribució raonable «que procure el domini de les dos llengües oficials pels alumnes i per les alumnes». El fet de preveure que en els programes d'ensenyament que tinguen com a base el valencià s'haurà d'incloure, com a mínim, una altra assignatura troncal a més del castellà (o dos d'específiques), provoca un desequilibri poc justificable. Implica que en el cas, per exemple, del primer curs d'ESO, on hi ha cinc assignatures troncales, la de llengua castellana i una altra seran, com a mínim, en este idioma. A més, la llengua estrangera ja és una de les assignatures troncales. En conseqüència, un programa lingüístic que té com a base el valencià disposarà, com a màxim, de dos assignatures troncales, més la de Valencià, que és de lliure configuració autonòmica. En resum, en una línia de valencià hi haurà més assignatures troncales en altres idiomes que en el propi de la Comunitat Valenciana. I atés que la disposició addicional tercera del projecte indica que la introducció d'una assignatura troncal no lingüística és un mínim, res no impedis que totes les assignatures d'un programa lingüístic valencià siguen impartides en castellà, amb l'excepció de la pròpia de Valencià i d'una altra assignatura que no té perquè ser troncal.

Pel contrari, com no hi ha regulació, res no impedis que un centre que dispose de programa lingüístic que tinga com a base el castellà, impartisca totes les assignatures troncales en este idioma i només reserve a la llengua valenciana

l'assignatura lingüística d'este idioma i una altra assignatura de menys contingut horari.

Este excés de protecció de la llengua castellana comporta necessàriament una correlativa desprotecció de la valenciana, defrauda els preceptes estatutaris i legals que ordenen l'especial protecció de la llengua pròpia, i limita greument el dret d'elecció a la llengua vehicular de l'ensenyament dels alumnes i dels seus representants.

c) El projecte de Decret dificulta la plena igualtat lingüística i el bilingüisme efectiu dels valencians.

D'altra banda, és una evidència sociològica reiteradament comprovada que el fet de no establir un modulad desequilibri positiu en favor de l'ensenyament en valencià en tot el sistema educatiu, implica la falta de competència lingüística de l'alumnat castellanoparlant en l'altra llengua cooficial. L'article 9. 2 de la Constitució Espanyola proclama que «correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguen reals i efectives». De perpetuar-se la situació es derivarà la inferioritat lingüística dels alumnes que no han disposat d'una presència adequada del valencià en totes les etapes educatives. Precisament, això és el que pretenia evitar l'esperit de la regulació en la nostra Comunitat Autònoma d'un sistema educatiu plurilingüe. El projecte de Decret, en compte de promoure la igualtat dels individus i dels grups socials, la dificulta, ja que no actua per a aconseguir un autèntic bilingüisme de tota la societat que impedisca les discriminacions lingüístiques en qualsevol dels dos sentits.

Com que la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport no ha transmés a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua el preceptiu informe de necessitat i oportunitat del projecte que exigix l'article 41.1.a) de la Llei 5/1983, del Consell, no podem saber si eixe òrgan ha tingut en compte estes consideracions sociolingüístiques i si ha motivat degudament la protecció especial asimètrica de què fruïx el castellà en el projecte de Decret.

d) La disposició addicional tercera del projecte de Decret, que té uns efectes transitoris, trenca la simetria en el tractament de les llengües prevista en el Decret de Plurilingüisme al determinar uns mínims a favor del castellà.

L'eficàcia de la disposició addicional 3 del projecte de Decret regula el període transitori des de la seua hipotètica aprovació fins que es produïska la plena implantació del calendari previst en el Decret de Plurilingüisme. Però, mentre el Decret de Plurilingüisme estableix un sistema simètric de distribució d'assignatures en l'Educació Secundària Obligatòria i en el Batxillerat (article

4.2), tant per als programes d'ensenyament en valencià com de castellà, la regulació transitòria del projecte de Decret només persegueix la garantia de la presència màxima del castellà en el programa que té com a llengua base el valencià. I amb l'agreujant que excedix el que preveu el Decret de Plurilingüisme, en el sentit que acota que les assignatures no lingüístiques en castellà, dins dels programa de valencià, han de ser, com a mínim, una troncal o dos d'específiques, exigència que no està prevista en el Decret de Plurilingüisme.

e) El projecte de Decret aporta inseguretats jurídica i vulnera el principi constitucional de jerarquia normativa.

Estes previsions descrites anteriorment i la parcialitat de la regulació en les normes superiors dels continguts lingüístics creen una autèntic embolic jurídic al voltant de l'ensenyament en les llengües oficials que provoca inseguretats jurídica i indefensió, com ja succeí amb l'Orde de desplegament del Decret de Plurilingüisme, en el cas de la improvisada consulta lingüística als pares sense les degudes garanties. Una de les altres conseqüències és que la falta de complexió del sistema de determinació de la distribució d'assignatures en cada model lingüístic, seguint un procediment clar i regulat per normes d'alt rang jeràrquic, acabe duent-se a terme a través d'unes instruccions anuals, de les quals no es pot inferir el caràcter de normes jurídiques, aprovades per les direccions generals de la Conselleria competent en matèria educativa.

L'incís final de la disposició addicional tercera encara inclou un altre element d'inseguretats jurídica i de desregulació normativa quan indica que:

L'aplicació efectiva d'estes adequacions en el curs 2015-2016 no requerirà la modificació del projecte lingüístic o del disseny particular del programa lingüístic corresponent per al mencionat curs escolar, si bé en les futures modificacions que es realitzen dels esmentats documents hauran d'incorporar-se estes adequacions.

El més greu és que este incís de la disposició final tercera del projecte de Decret també vulnera el principi de jerarquia normativa. L'article 127 de la LOE atribuïx al Consell Escolar –precisament, l'òrgan de participació dels representants legals dels alumnes i d'estos mateixos– l'avaluació del projecte d'educatiu que conté els programes lingüístics i el 129 atorga al Claustre la facultat de la seua proposta. El projecte de Decret obvia estos preceptes amb rang de llei i configura un sistema transitori sense procediment administratiu i sense garanties per a la modificació dels projectes o programes lingüístics del centre, del qual només es pot deduir el seu caràcter arbitrari.

València, 10 d'abril del 2015